

Inkludering handlar om att integrera undervisning av funktionshindrade i skolan med den ordinarie undervisningen. Arbetet med att få en bred tillämpning av inkluderingstänkandet pågår för fullt, och inte minst så på idrottens område. SUH, svenskt utvecklingscentrum för handikappidrott, har nyligen avslutat ett treårigt utvecklingsprojekt, EMIL-projektet (efter Lönneberga-Emil) som bland annat syftade till att underlätta inkludering i skolans olika rörelseaktiviteter, utbilda ledare och lärare för ändamålet och att ta fram läromedel för detta. *Passa mig: Inkluderad idrottsundervisning* sammanställd av Eva Fors blev resultatet av läromedelsutvecklingen. Materialet består av en lärobok, ett studiematerial och en CD-skiva. Vi bad meriterade handikappidrottsforskaren Anders Östnäs om en recension.

Läromedel för funktionshindrade ungdomars idrottande

Ander Östnäs

Socialhögskolan, Lunds universitet

Eva Fors (red)

Passa mig: Inkluderad idrottsundervisning

187 sidor, hft., ill, inkl studiematerial + CD.

Stockholm: SISU Idrottsböcker 2004
ISBN 91-85138-84-3

Detta samlade läromedel består av tre delar, två skrifter och en CD. Den större skriften (187 sidor) med vidhängande CD – *Passa mig: Inkluderad idrottsundervisning* – är sammanställd av idrottsläraren Eva Fors, medan den mindre skriften (38 sidor) med titeln *Våga! Utmana! Prova! Att leda idrottare med och utan funktionshinder* är skriven av trojkan Kennet Fröjd (verksamhetschef på SUH), Ingemar Wedman (professor i pedagogik; ordförande för SUH) och idrottsläraren Conny Nygren. Läromedlet utgår från ett treårigt utvecklingsprojekt – EMIL-projektet – som drivs av SUH (Svenskt Utvecklingscentrum för Handikappidrott) på uppdrag av Svenska Handikappidrottsförbundet (SHIF). SISU Idrottsböcker har producerat materialet.

Skrifterna och CD utgår från vad man inom forskningskretsar kallar inkluderingsperspektivet. Begreppet inkludering har sitt ursprung i den anglosaxiska forskningstraditionen och har under de senaste tio åren alltmer ersatt begreppet integrering. Som handikappidrottsforskare har jag under åren följt debatten inom handikappforskningen kring begreppen inclusion/inkludering och integrering, men det skulle föra för långt att här gå in på den debatten. Med inkludering avses här att idrottsträning utgår från hela gruppen, men utifrån vars och ens förutsättningar. En funktionshindrad idrottare deltar i gruppen som andra icke funktionshindrade, där hänsyn tas till individens skilda förutsättningar. Detta innebär således inte att alla ska göra samma saker; i sådant fall skulle

leda till att hela gruppen blev lidande. Lite hårddraget kan man översätta det med individuell träning i grupp. Som tränare innebär ett inkluderande synsätt att du individualiserar träningen och samtidigt ser till att samtliga i gruppen får så stort utbyte av träningen som möjligt. Det innebär också att du som tränare måste utforma gruppaktiviteterna på sådant sätt att alla ser utmaningen i träningen. Detta ställer naturligtvis krav på din pedagogiska förmåga att dels variera träningen efter vars och ens behov, dels entusiasmera deltagarna. Dessutom kan en funktionshindrad idrottare i en träningsgrupp vidga perspektiven hos övriga gruppdeltagare och avdramatisera funktionshindret. Vi är ju alla olika som människor!

Passa mig! med förord av Ingemar Wedman och inledning av David Lega ger en utmärkt översikt av idrottsträning som bland annat involverar funktionshindrade. David Lega, välkänd simmare med åtskilliga världsrekord i handikappsimning och innehavare av många Paralympiska medaljer tillika känd föredragshållare, är i sig ett utmärkt exempel på inkluderad träning. Han säger följande i inledningen av skriften: "Tack vare idrotten lever jag i dag ett liv som ingen trodde var möjligt, vare sig jag själv eller någon annan. Träningen under ungdomsåren la mönstret för en aktiv livsstil som ger mig en härlig livskvalitet".

Skriften är uppdelad i fem breda kapitel: Att komma igång, Skolan börjar, Vinteraktiviteter, Öppna dörrar, samt Handikapplära. De fyra första kapitlen inleds med en sida där en funktionshindrad idrottsutövare (Att komma igång: en mamma till ett funktionshindrat barn) kommer till tals och på ett personligt sätt anger tonen i kapitlet. Boken betonar vikten av fysisk aktivitet i skolan, på fritiden och inom idrottsrörelsen. Det innebär att den har en bred målgrupp som involverar idrottslärare, föräldrar och ledare/tränare i olika idrottsföreningar. Jag måste säga att jag är imponerad av skriften. Den är välskriven, pedagogiskt upplagd (många kongeniala figurer och i dubbel mening talande exempel) och fyller tveklöst en lucka som saknats inom fältet. Skriften kompletteras med en åskådliggörande CD kring inkluderad idrott.

Våga! Utmana! Pröva!, den mindre skriften, kompletterar *Passa mig* på ett utmärkt sätt. Den tar i sex avsnitt upp handikappidrottens villkor och utveckling, hur man tränar idrottare med funktionshinder, inkluderingsbegreppet, inläringen av fysisk aktivitet och hur man möter en träningsgrupp i olika idrotter. Detta kompletteras med "kom ihåg", tränarexempel, faktaguide, viktiga adresser och tips för vidare läsning.

Detta är, sammanfattningsvis, två mycket viktiga skrifter, som borde vara eller bli obligatoriska läromedel både i skolan och inom idrottsrörelsen. Den borde också platsa som inslag i idrottslärarutbildningen, eftersom vi vet att kunskapen hos dagens idrottslärare och idrottsledare/tränare kring funktionshindrades idrottande är ganska skral. Jag vill avsluta med ett citat av Ingemar Wedman: "Gör det inte krångligare än det är. Det är faktiskt ganska enkelt att undervisa elever med funktionshinder. Med ett inkluderande synsätt och lite sunt förnuft kommer Du långt." Så sant! Jag kan tillägga att detta gäller inte enbart skolan utan i lika hög grad idrottsrörelsen.

© **Anders Öström 2006**

 Köp boken från Idrottsbokhandeln.se

 Kjøp boken fra Idrottsbokhandeln.se

 Køb bogen fra Idrottsbokhandeln.se